

LÆRERVEJLEDNING

Katten under trappen

Lis Pøhler

Katten under trappen

Lis Pøhler

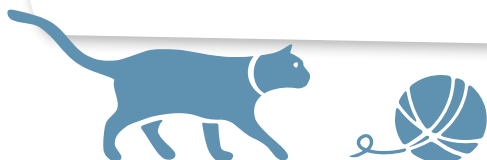
Kort fortalt

Aya og Milas hører, at det pusler under trappen på skolen. En stor brun og sort kat gemmer sig derinde. De får lokket katten ud med godbidder fra madpakkerne og sørger derefter dagligt for vand og lidt mad til katten, som ellers passer sig selv. I en weekend kommer tre drenge fra 6. klasse over på skolen. De skræmmer katten, så den løber væk. Katten bliver fanget i et drænrør, hvor den er tæt på at drukne.

Katten under trappen er en realistisk fortælling, som giver eleverne indsigt i de daglige kampe, som hjemløse dyr kan stå over for, og viden om, hvordan kvaliteten af dyrenes liv forbedres, når omsorgsfulde mennesker griber ind.

Indhold i lærervejledningen

- s. 3 Dyr i nød
- s. 4 Introduktion til bogen
- s. 5 Samtale om indhold
- s. 7 Empati
- s. 8 Omsorg
- s. 9 Samtale om illustrationer
- s. 10 Følelser på spil
- s. 11 Når bogen er læst
- s. 12 Forslag til yderligere aktiviteter
- s. 14-21 Aktivitetsark

Katten under trappen og de øvrige bøger i serien *Dyr i nød* kan være afsæt for samtaler om empati og omsorg, først og fremmest i forhold til dyrene i bøgerne – men også over for de mennesker, der omgås dyrene. Hvis man lærer at vise empati og omsorg for dyr – uanset om de er store eller små, lodne, fjerklædte eller skællede – så kan det være med til at forebygge vold og mobning.

Katten under trappen er skrevet og illustreret for at støtte udviklingen af empati, omsorg og respektfuld behandling af dyr.

I denne vejledning får du ideer til, hvordan du kan lære dine elever at relatere sig til karakterer, steder og oplevelser i historien. At få børn til at læse historier om karakterer – det være sig mennesker og/eller dyr – som de kan identificere sig med og forholde sig til, kan give dem ideer om, hvordan man selv kan gøre en indsats og dermed også gøre en positiv

forskel for livet for de dyr og mennesker, som lever i deres hjem og i samfundet omkring dem.

Formålet med denne del af vejledningen er, at eleverne får en forståelse både for kattens adfærd og følelser og for betydningen af Aya og Milas' handlinger i relation til katten i modsætning til de tre drenge adfærd over for den. Samtidig understøttes elevernes sprog om følelser, når de arbejder med opgaverne og indgår aktivt i samtaler om teksten.

Temaer på tværs

Temaerne *Empati*, *Omsorg* samt *Følelser på spil*, som følger på de næste sider, vil gå igen i lærervejledningerne til alle otte bøger i denne serie.

Du skal naturligvis udvælge det, som er mest relevant for netop dine elevers behov og interesser. Der kan således arbejdes med de tre temaer på tværs af de otte bøger.

INTRODUKTION TIL BOGEN

Formålet med introduktionen er at skabe en forventningsfuld stemning hos eleverne.

- Tal om bogens titel og billederne på bogens omslag. Hvad mon bogen handler om?

HUSK

Dette er tænkt som inspirationsmateriale til dig. Du kan vælge til og fra, som det passer dig.

- Mon det er en fagbog eller en fortælling? Hvad får jer til at tro det?
- Læs bogens titel: Hvad mon bogen handler om?
- For at understøtte forståelsen kan du allerede nu introducere nogle af de fagspecifikke ord, som optræder i teksten.

Skriv fx: pote, lokke, ensom, forladt, fodspor, Dyrenes Beskyttelses Vagtcentral, dyreinternat, undersøges, dyrlæge, indrømme.

- Tal om, hvad ordene betyder. Prøv at få eleverne til at tænke over sammenhængen mellem ordene.

- Fortæl eleverne, at mens de læser, skal de skrive det, de undrer sig over eller tænker over i forhold til fortællingen og dens karakterer – herunder også om dyrene.

Fortæl, at I bagefter skal genlæse teksten for at finde svar på alle spørgsmålene. Hvis man ikke kan finde svar på spørgsmålene i teksten, så må man formulere hypoteser. Man formulerer derfor nogle virkelig gode gæt på svar.

SAMTALE OM INDHOLD

Du understøtter elevernes tekstforståelse, når du hjælper dem med at skabe sammenhæng i fortællingen og faciliterer uddybende samtaler om teksten.

Overvej

- Kan eleverne have glæde af at læse bogen sammen to og to?
- Vil nogen elever have brug for en digital version af bogen, så de kan bruge deres kompenserende hjælpemidler?

- Husk eleverne på, at de skal notere ord og udtryk, som de ikke umiddelbart kan forstå.
- Eleverne kan med fordel læse et kapitel ad gangen og derefter sammen med en makker formulere spørgsmål, notere ukendte ord eller noget, som de undrer sig over.

Herunder følger forslag til spørgsmål, som kan understøtte elevernes forståelse og stimulere deres empati.

Omslag

- Hvad mon bogen handler om?
- Hvilke tegn leder jer på sporet?

Titelblad

- Hvorfor tror I, at bogen hedder Katten under trappen?
- Er der nogen i klassen, som har kat derhjemme, eller kender nogen, som har? Fortæl om nogle af de ting, man kan gøre for at give katten et godt liv.

Side 2-3

- Hvor finder historien sted? Bor der mon dyr på eller omkring vores egen skole? Hvis ja: Hvilke dyr er det, og hvordan lever de? Hvis nej: Hvorfor mon der ikke bor nogen dyr heromkring?

Side 4-5

- Aya aer Pusle til sidst. Hvorfor løb Pusle ikke væk? Hvad gjorde Aya, så Pusle ikke blev bange for hende? Hvad tror I, Milas gjorde imens?

Side 6-7

Tal om, hvad det betyder, når der står, at Pusle er ensom og forladt. Hvad kan der være sket førhen i Pusles liv? Hvorfor mon den nu holder til under trappen?

Side 8-9

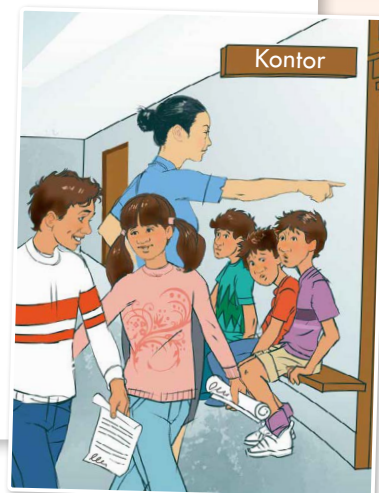
Genlæs side 8, og tal om, hvad der kan få de tre drenge til at opføre sig sådan. Hvad kunne en af drengene have gjort for at stoppe "legen"? Hvorfor mon ingen af dem gjorde sådan?

Side 10-11

- Hvorfor mon Pusle stikker af? Og hvorfor mon drengene løber efter hende? Hvad tror I, de vil?
- Hvad mon Pusle føler, når hun løber over mod broen?
- Hvad mon drengene tænker, når de løber efter hende?

Side 12-13

- Hvor er Pusle nu? Hvorfor mon hun har vendt hovedet væk fra hullet?
- Hvad mon Pusle føler, når hun ligger inde i røret?
- Hvad gør drengene? Hvorfor mon de triller en sten hen foran hullet?

Side 14-15

- Hvad oplever Aya og Milas?
- Mon de er bange for de tre drenge?

Side 16-17

- Hvorfor bliver røret fyldt med vand?
- Hvorfor er det farligt for Pusle?
- Hvem ringer Aya til?

Tal om, hvad Dyrenes Beskyttelses Vagt-central er. Kig eventuelt på billederne på bogens bagside.

Side 18-19

- Hvad mon Pusle føler nu? Hvad tror I, den ville sige, hvis den kunne tale?
- Pusle hører en dyb stemme. Hvem mon det kan være?

Side 20-21

- Hvordan kom Pusle fri?
- Hvorfor skal Pusle på dyreinternatet?

Side 22-23

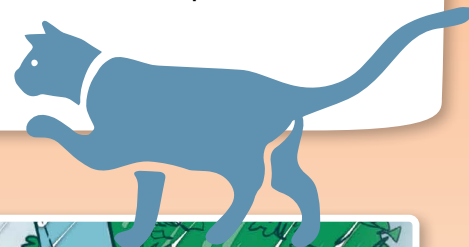
- Hvad mon de tre drenge tænker nu?
- Hvad tror I, der kommer til at ske med Pusle?

Side 24

Genlæs de gode råd om, hvordan man kan tage sig godt af en kat.

Rund samtalen af

Spørg eleverne, om de har spørgsmål, der stadig ikke er besvaret, og tal om, hvor man evt. kunne finde svar på disse spørgsmål.

EMPATI

Kernen i empati er oplevelsen af at kunne sætte sig selv i en andens sted for derved bedre at kunne forstå, hvordan et andet sansende væsen føler. Empati handler således både om at kunne genkende andres følelser og at tage del i dem. Herunder følger forslag til, hvordan du kan sætte gang i samtale og refleksion med henblik på at udvikle empati.

Du kan fx spørge:

- Hvad betyder det at "sætte sig selv i en andens sted"?
- Tænk på et tidspunkt, hvor en har såret dine følelser.
 - Hvad skete der?
 - Hvilke følelser oplevede du på det tidspunkt?
- Tænk på et tidspunkt, hvor du er kommet til at såre andres følelser.
 - Hvad skete der?
 - Hvordan vidste du, at du sårede en andens følelser?
 - Hvordan havde du det med det?
 - Hvis du kom i den samme situation igen, ville du så gøre noget andet? Hvad ville du gøre?

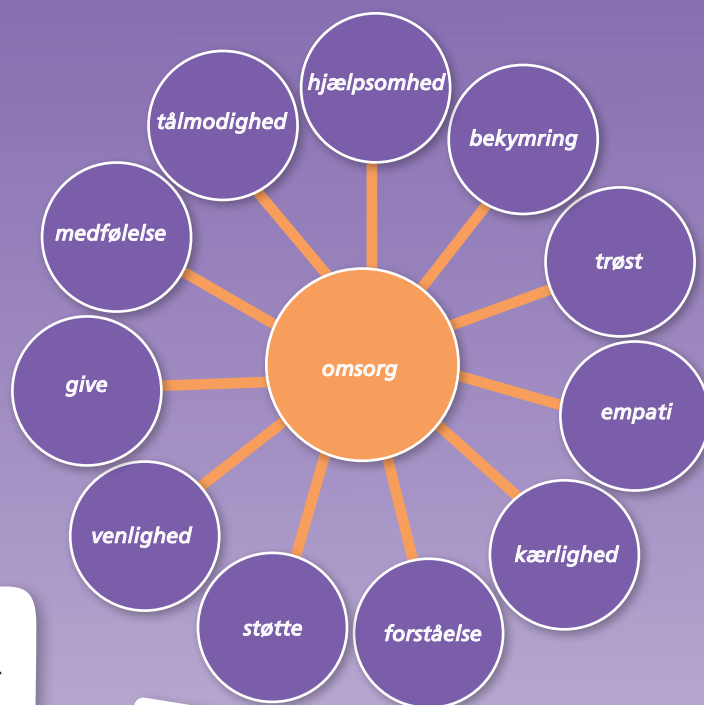
Efter at have diskuteret, hvad empati betyder, skal eleverne også få en forståelse af, at det at have empati ikke nødvendigvis betyder, at man hjælper nogen, som har behov for hjælp. Men det at have empati er ofte det vigtige første skridt mod omsorg og hjælp. Du kan derfor lede diskussionen videre ind på betydningen af at vise omsorg for at hjælpe eleverne til at forstå, hvad omsorg er.

OMSORG

Empati drejer sig generelt om vores evne til at se noget fra en anden persons eller et dyrs synsvinkel og mærke deres følelser. Omsorg drejer sig om, at disse følelser og tanker også omfatter ønsket om at hjælpe.

Da Aya og Milas ikke kunne finde Pusle, blev de bekymrede, og deres bekymringer blev til frygt, da de fandt stykker af Pusles vandskål på græsset. Aya og Milas oplevede følelsen af empati. Deres empati blev til omsorg, da de besluttede at handle på deres empati og dermed hjælpe Pusle.

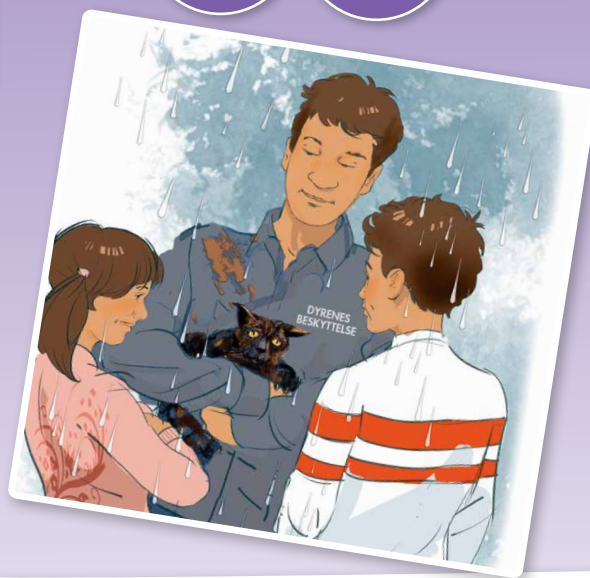
Omsorg – mindmap

Tal om, hvad omsorg er, og om, hvordan nogen har udvist omsorg i klassen, på skolen og i samfundet.

Giv også eleverne mulighed for at tænke over og dele deres egne eksempler på situationer, hvor de enten har udvist eller oplevet omsorg.

For at hjælpe eleverne til at forstå, hvad omsorg betyder, kan I lave en mindmap med ord, som relaterer sig til begrebet omsorg.

Føj flere ord til mindmappen, efterhånden som I arbejder med temaet i relation til denne og de syv andre bøger i serien.

Tænk, hvis du var ...

Vi ved, at katte er intelligente dyr med følelser.

Du kan eventuelt fortælle eleverne, at forskere har studeret dyr i hundreder af år, og deres observationer har hjulpet os til bedre at forstå, hvordan dyr tænker, lærer, føler, kommunikerer og interagerer. Vi ved, at dyr oplever en bred vifte af følelser – både positive og negative. De kan opleve glæde, lykke, tristhed og sorg. De kan også føle både empati, jalousi og vrede.

Prøv at få eleverne til at forestille sig, hvordan Pusles liv var, da den boede under trappen på skolen. Hvordan mon den havde det? Hvad mon den oplevede? Hvilket liv tror I, den godt kunne tænke sig at få?

SAMTALE OM ILLUSTRATIONER

Med udgangspunkt i illustrationerne kan du understøtte elevernes forståelse for både menneskers og dyrs kropssprog, handlinger og reaktioner.

Side 2-3

- Hvor tror I, Pusle er?
- Hvorfor kommer den ikke frem?

Side 4-5

- Når katte har det godt, så spinder de. Ved I, hvordan det lyder? Er der nogen, der kan prøve at lyde som en kat, der spinder?
- Tror I, Pusle spinder? Hvorfor/hvorfor ikke?

Side 6-7

- Hvad mon Pusle tænker?
- Hvad tror I, den kigger efter?

Side 8-13

Kig på billederne et efter et, og tal om:

- Hvad mon Pusle tænker?
- Hvad tror I, drengen med den røde trøje tænker eller siger?
- Hvad tror I, drengen med den grønne trøje tænker eller siger?
- Hvad tror I, drengen med den lilla trøje tænker eller siger?
- Hvordan tror I, drengene har det?

Side 14-15

- Hvad tror I, Aya tænker eller siger?

- Hvad tror I, Milas tænker eller siger?
- Hvordan tror I, drengene har det?

Side 16-17

- Hvor er Pusle?
- Hvor er drengene?
- Hvad tror I, Aya tænker eller siger?
- Hvad tror I, Milas tænker eller siger?

Side 18-19

- Hvor er Pusle?
- Hvad tror I, Pusle tænker og føler?
- Tænk, hvis det var jer selv, der var lukket inde i det rør. Hvad ville I så gøre?

Side 20-21

- Hvor er drengene?
- Hvordan tror I, Pusle har det?
- Hvad tror I, Aya tænker eller siger?
- Hvad tror I, Milas tænker eller siger?

Side 22-23

- Hvad tror I, læreren siger til drengene? Hvorfor peger hun?
- Kig på drengenes ansigter. Hvordan tror I, de har det?
- Kig på Aya og Milas' ansigter. Hvordan tror I, de har det?

FØLELSER PÅ SPIL

Dette spil gentages i vejledningerne til alle 8 bøger i serien. Formålet er at lære eleverne at aflæse andres følelser og samtidig hjælpe dem til at identificere og mærke egne følelser.

Aktiviteten er udviklet og designet til skolens yngre elever, men hvis du bruger udtryk for mere komplekse følelser, kan det nemt tilpasses ældre elever. Du kan for eksempel vælge ordet *trist*, når du underviser de yngre elever, mens du til de ældre kan vælge begreber som *deprimeret*, *frustreret* eller *nedtrykt*.

1

Tal med eleverne om, hvordan man kan udtrykke følelser med ansigtsudtryk. Tag billeder af eleverne, som giver udtryk for forskellige følelser: glad, trist, vred, skuffet, bange, frustreret osv. Sæt billederne op i et skema. Brug fx elefantsnot, så billederne kan tages ned, sorteres eller bruges i et vendespil sammen med ordkortene.

2

Skriv ordkort med ord for følelser. Skriv én følelse på hvert kort.

Ordkort med følelser

vred	keder sig
nysgerrig	skuffet
glad	såret
trist	bange
selvsikker	forvirret
flov	ophidset
jaloux	tankefuld
overrasket	bekymret

3

På sporet af en følelse

Eleverne sidder i en rundkreds. Én elev skal stå i midten. Træk et kort, og sæt det fast på ryggen af eleven (som ikke må se kortet). Få eleven til at dreje sig rundt, så alle har mulighed for at se kortet. Eleven skal nu gætte, hvilken følelse der står på ryggen. Resten af klassen begynder derefter at lede eleven på sporet med sætningen *Jeg havde den følelse, da ...* og fuldfører sætningen med en beskrivelse af engang, hvor de oplevede følelsen, som er skrevet på kortet.

5

Hvis eleven svarer rigtigt, så husk at spørge, hvordan han/hun kunne regne det ud. Når eleverne har spillet dette spil flere gange, bliver de mere bevidste om deres egne følelser, og de lærer samtidig at drage bedre slutninger.

Eksempel: *glad* *Jeg havde den følelse, da ...*

- *min far lavede min yndlingsret til mig.*
- *min ven inviterede mig til fødselsdag.*
- *min familie adopterede en kat fra Dyrenes Beskyttelse.*
- *min mor og jeg skulle på telttur.*
- *jeg scorede et mål i fodbold.*
- *jeg vågnede om morgenen til min fødselsdag.*

4

I starten skal du lede eleven på sporet, indtil klassen får fat i sammenhængen i processen. Spørg derefter: "Hvem kan give [navn] et spor?". Efter et par eksempler kan du spørge eleven, om han/hun kan gætte, hvilken følelse der står på ryggen.

NÅR BOGEN ER LÆST

Nu er det tid til refleksion og eftertanke, som også involverer kritisk respons til teksten.

- **Spørgsmål, som hjælper til at skabe sammenhæng**

- Hvordan har I det, efter I har læst bogen?
- Hvis I har dyr hjemme: Er der noget, I vil gøre anderledes nu, efter I har læst historien?

- **Spørgsmål, som hjælper til at forstå forfatterens budskab**

- Synes I, at forfatteren prøver at overtale, informere eller underholde jer som læsere?
- Hvad får jer til at tænke sådan?
- Synes I, at titlen passer til fortællingen? Hvorfor synes I det? Hvis ikke, hvad synes I så ville have været en bedre titel?
- Hvorfor tror I, at forfatteren har skrevet denne fortælling?

Vælg kun et eller to spørgsmål ad gangen.

- **Find nogle af de fagspecifikke ord, og tal om de strategier, eleverne brugte (eller kunne have brugt) til at prøve at forstå dem.**

- Har I lært noget nyt ved at læse den fortælling? Hvis ja: Hvad var nyt for jer? Hvis nej: Hvad synes I der mangler at blive fortalt om?

- **Hjælp eleverne til at prøve at tænke kritisk og danne sig en mening:**

- Synes I, at det er vigtigt, at man ved og forstår, at dyr har både positive og negative følelser? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Synes I, at Pusles tidligere ejere skal anskaffe sig en ny kat eller et andet husdyr? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvis Pusle havde haft en mikrochip, så kunne man have fundet de tidligere ejere. Synes I, at alle kæledyr skal have mikrochip? Hvorfor/hvorfor ikke?

- **Få eleverne til at genlæse deres spørgsmål og de ting, de undrede sig over, mens de læste bogen.**

- Hvilke spørgsmål har I fået svar på?
- Hvilke spørgsmål kunne I ikke finde svar på i teksten? Prøv at få eleverne til at fremsætte hypoteser (dvs. komme med rigtig gode gæt på svaret/svarene).
- Hvilke oplysninger fra fortællingen synes eleverne var nye og interessante?

FORSLAG TIL YDERLIGERE AKTIVITETER

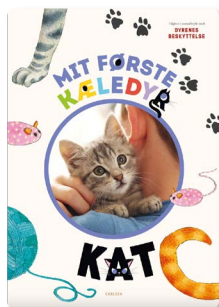
Du kan opfordre eleverne til at genlæse bogen for at udvide og konsolidere den viden om dyrevelfærd, de har fået ved at læse bogen.

- Eleverne kan indlæse bogen som lydbog, så andre elever kan høre historien.
 - Eleverne kan individuelt eller i grupper udarbejde en ordliste med forklaringer på nogle af de fagspecifikke ord.
 - Elever med dansk som andetsprog skal måske lave deres egen liste med ord og begreber.
 - Tag en kopi af nogle illustrationer fra bogen, og få eleverne til at tilføje tankebobler for at vise, hvordan Pusle måske tænker og føler i hver af de afbildede situationer. Aktivitetsarket på side 21 kan evt. bruges til dette.
-
- Få eleverne til at forestille sig, hvad Pusle ville fortælle os, hvis hun kunne tale det samme sprog som os.
 - Skriv et dagbogsnotat med Pusle som fortæller fra den dag, hvor drengene driller.
 - Lad eleverne læse deres dagbogsnotater for hinanden to og to. Måske er der nogen, der får nye ideer til dagbogsnotatet? Så må man gerne skrive videre eller skrive om.
-
- Pusle kommer på dyreinternat, og bagefter skal der sikkert findes et godt hjem til den. Eleverne skal forestille sig, at de skal tegne og/eller beskrive det ideelle hjem for Pusle. Læs side 24 igen, og skab et trygt og sundt hjem for Pusle.
 - I kan eventuelt starte med aktivitetsarket på side 19 for at få overblik over alt det, der skal medtænkes, når man skal skabe et godt hjem til en kat.

Læs mere om katte – for elever

Dyrenes Beskyttelse har i samarbejde med Forlaget Carlsen udgivet **Mit første kæledyr – kat**

Lær at forstå dyrenes kropssprog med **Dyrenes Beskyttelse**

Læs mere om katte – for lærere og forældre

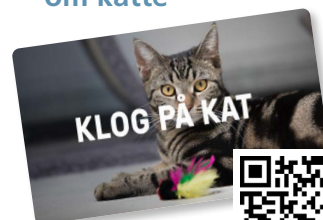
Dyrenes Beskyttelse har i samarbejde med Fødevarestyrelsen udarbejdet undervisningsmaterialer om dyrevelfærd til brug på alle klassetrin. Klassesæt kan frit rekvireres ved at skrive til 15@fvst.dk.

Materialet kan også downloades her

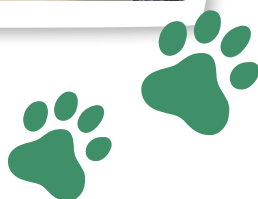
Dyrenes Beskyttelse – om katte

Dyrenes Naturskole er Dyrenes Beskyttelses tilbud til børn, der er interesseret i dyr og natur. Børnene lærer blandt andet om kæledyrenes sprog, og de får et indblik i de vilde dyrs verden.

Find materialer og aktiviteter via **Dyrenes Beskyttelse**

KATTEN UNDER TRAPPEN

Aktivitet

Genlæs side 24 i bogen, og vælg de ord, som du synes passer bedst til de tomme pladser i teksten herunder.

Katte er skønne _____, og killinger er både _____ og legesyge. Men man skal forberede sig _____, inden man _____ sig en kat, så både katten og _____ kan få et godt _____ sammen.

Du skal _____ og fremmest finde _____ af, om din kat har _____ for at komme _____, så den kan kradse, _____, gå på _____ og alt muligt andet, som hører til et _____ katteliv. Hvis din kat _____ kan komme ud, skal dens _____ og lugtesans aktiveres indendørs.

Du skal _____ for, at din kat får et chip- eller _____, og at den bliver _____ i et katteregister, så du kan få _____ tilbage, hvis den _____ fra dig.

Din kat har brug for _____ og friskt _____ både inde og _____, og den har brug for sikre _____, hvor den kan søge hen, hvis den bliver _____ eller _____. Når din kat er inde, skal du _____, at katte kan lide at ligge _____, så de har overblik. Det er helt naturligt for en kat at _____. Når katten kradser, holder den _____ ved lige og styrker _____. Så husk at anskaffe et _____, ellers vil katten kradse i _____ og _____, og det bliver I nok ikke så _____ for!

For at holde _____ ren skal katten _____ flere gange om ugen. Når du børster din kat, så husk også at se _____, om den har fået _____, _____ eller flåter.

KATTEN UNDER TRAPPEN

Aktivitet

Genlæs *Katten under trappen*, og prøv at svare på spørgsmålene.

Hvorfor tror du, at Pusle kom til at bo ensom og forladt under trappen på skolen?

Hvorfor tror du, at Pusle valgte at bo på skolen?

Hvorfor tror du, at Pusle er tryk ved Aya og Milas, men ikke ved de andre børn?

Hvorfor tror du, at drengene ødelagde Pusles vandskål og skræmte den væk?

KATTEN UNDER TRAPPEN

Hvorfor tror du, at drengene rullede en sten hen foran røret?

Hvad synes du, der skal gøres over for drengene nu?

Hvad kan vi gøre for at forhindre andre mennesker i at behandle dyr, sådan som drengene behandlede Pusle?

Hvor tror du, Pusle kommer til at bo?
Hvorfor tror du det?

KATTEN UNDER TRAPPEN

Aktivitet

Drengene var onde over for Pusle, og hvis ikke Aya og Milas havde hjulpet, ville Pusle nok have været en ensom, forladt og meget bange kat. Tegn en plakat, som viser, at man skal være god ved dyrene.

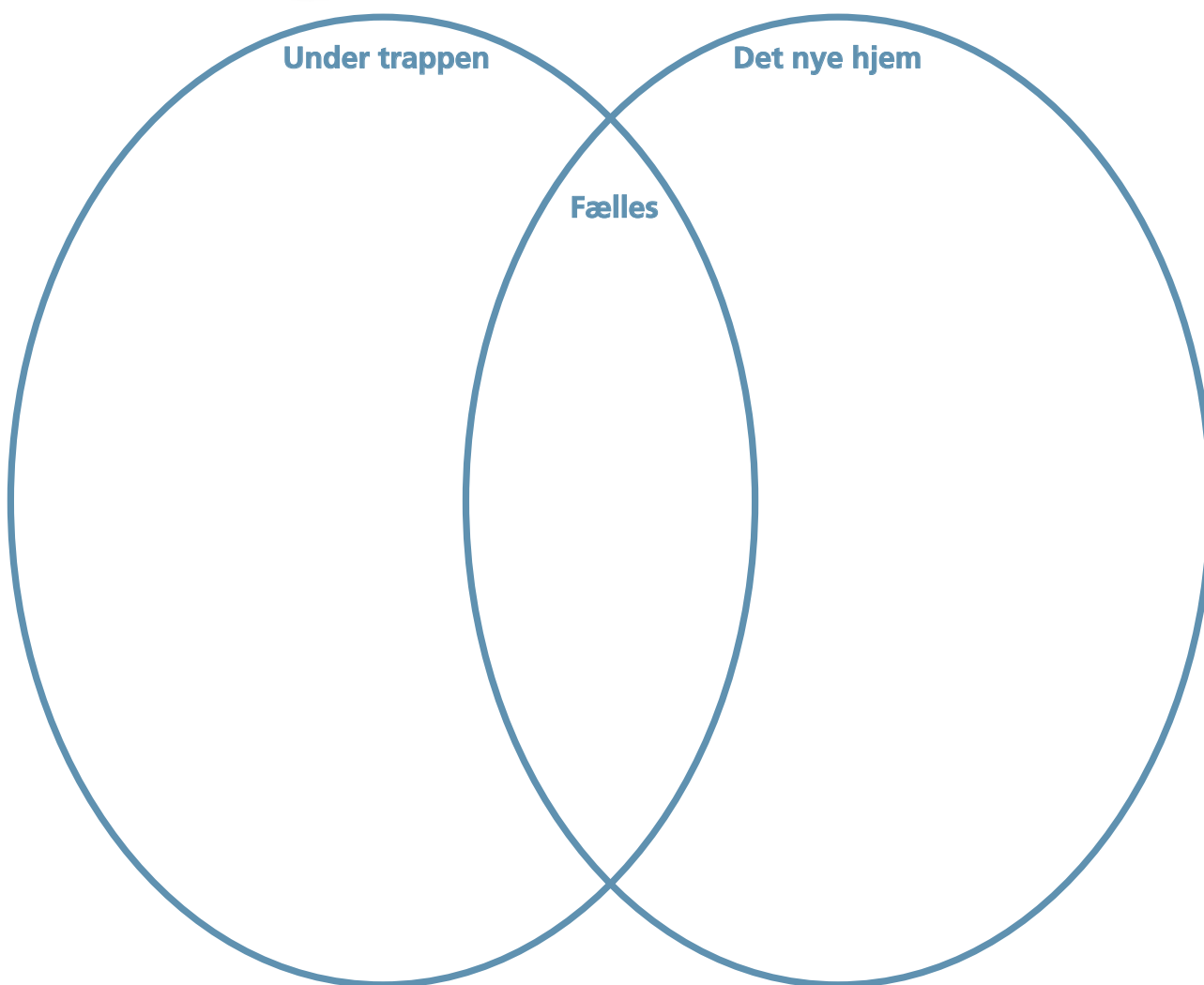
KATTEN UNDER TRAPPEN

Det sted, hvor dyrene bor, påvirker deres adfærd, følelser og behov. Alle dyr fortjener at leve i et miljø, der gør dem trygge, sunde og glade.

Aktivitet

Tænk over, hvordan Pusles liv var, da den boede under trappen på skolen, og forestil dig, hvordan Pusles nye liv bliver i et nyt hjem. I ringene herunder kan du skrive, hvad der er forskelligt, og hvad der er det samme ved at bo de to steder.

Hvor tror du, at Pusle helst vil bo? Hvorfor tror du det?

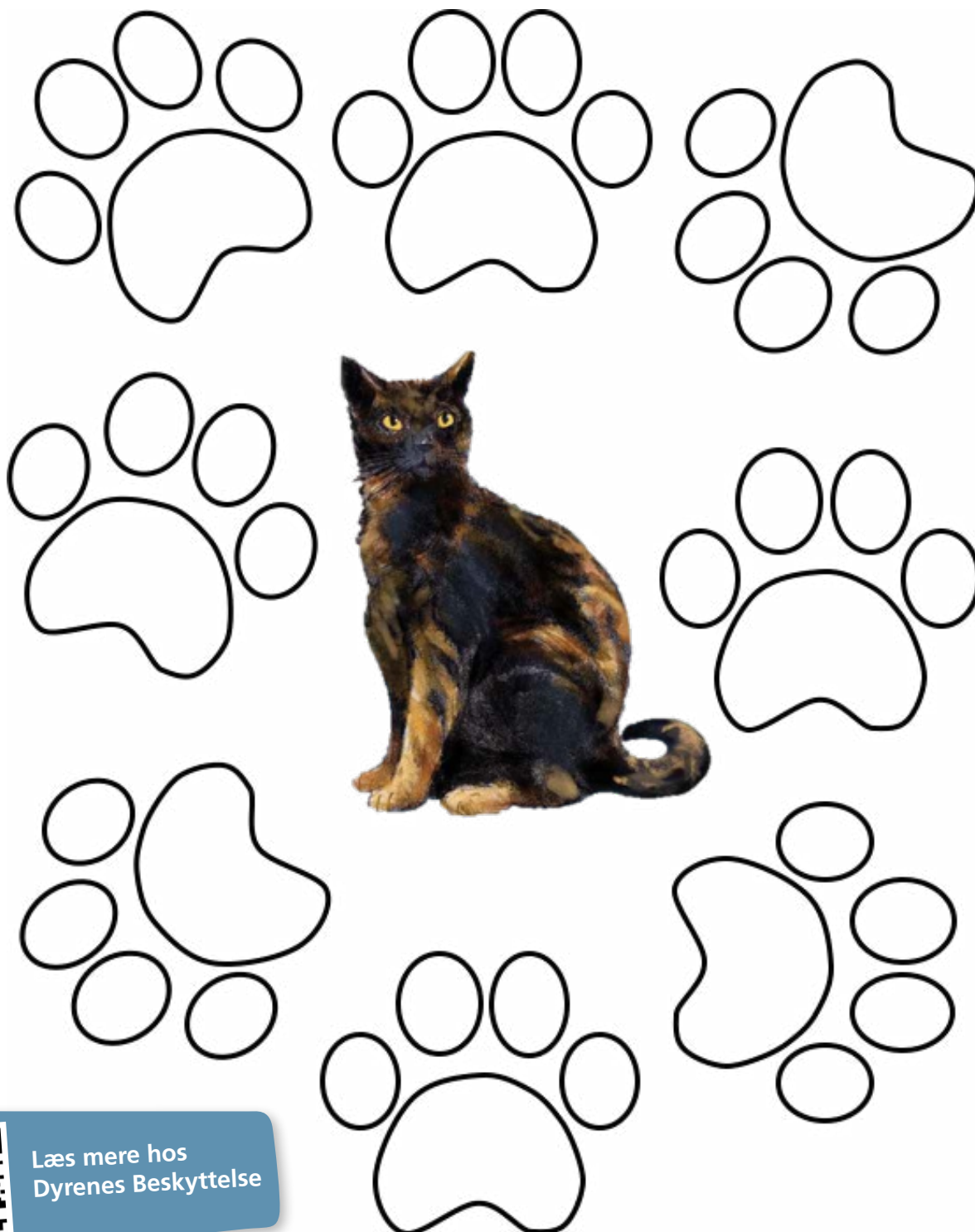
KATTEN UNDER TRAPPEN

Katte er levende væsner med behov, ønsker og følelser ligesom dig og mig. Hvis man vil anskaffe sig en kat, skal man have både tid, penge, kærlighed, forståelse og engagement.

Aktivitet

Tegn og skriv noget i hvert poteaftryk, som Pusles nye ejere skal sørge for, så den får et trygt og godt katteliv.

Læs mere hos
Dyrenes Beskyttelse

KATTEN UNDER TRAPPEN

Aktivitet

Klip billederne ud, og læg dem i den rigtige rækkefølge. Prøv at forestille dig, at du er Pusle, og genfortæl historien, som hun ville have fortalt den.

Blank lined area for writing.

Blank lined area for writing.

Blank lined area for writing.

Blank lined area for writing.

Blank lined area for writing.

KATTEN UNDER TRAPPEN

Både dyr og mennesker er følsomme væsner. Det betyder, at de er opmærksomme på deres omgivelser, og at de er i stand til at tænke og føle. Det er vigtigt at forstå dyrenes følelser, behandle dem med omhu og sørge for, at de kan få et trygt, lykkeligt og sundt liv.

Aktivitet

Se på hvert af billederne, og tænk over, hvad du tror, Pusle tænker eller føler, og skriv det i tankeboblen. Måske kan du også skrive, hvorfor hun tænker og føler sådan.

